А3
22265

3

Азәрбајҹан ССР Елмләр Академијасы
Редаксија-Нәшријјат Шурасынын
гәрары илә чап олунур

АЗӘРБАЈЧАН ССР ЕЛМЛӘР АКАДЕМИЈАСЫ
НИЗАМИ АДЫНА ӘДӘБИЈЈАТ вә ДИЛ ИНСТИТУТУ

М. Ә. САБИР

ҺОПҺОПНАМӘ

ҮЧ ЧИЛДДӘ

Азәрбајҹан ССР Елмләр Академијасы Нәшријјаты
Бакы — 1965

АЗӘРБАЈҸАН ССР ЕЛМЛӘР АКАДЕМИЈАСЫ
НИЗАМИ АДЫНА ӘДӘБИЈЈАТ вә ДИЛ ИНСТИТУТУ

М. Ә. САБИР

ҺОПҺОПНАМӘ

ҮЧҮНҸҮ ҸИЛД

Азәрбајҹан ССР Елмләр Академијасы Нәшријјаты
Бакы — 1965

Тәртиб едәни МӘММӘД МӘММӘДОВ

Редаксија һеј'әти:
МИР ҸӘЛАЛ, Ә. МИРӘҺМӘДОВ, К. ТАЛЫБЗАДӘ

Лүғәт ӘКРӘМ ҸӘФӘРИНДИР

МҮХТӘЛИФ ШЕ’РЛӘР

[МӘН ХӘЛИЛУЛЛАҺ-Е ӘСРӘМ, ПЕДӘРӘМ ЧОН АЗӘР]

Мән Хәлилуллаһ-е[1] әсрәм, педәрәм чон Азәр[2],
Сәфәр әз Бабил-е Ширван[3] конәм иншааллаһ.
Кәрче у дәфтәр-е әш'ар-е мәра паре немуд,
Васл ба тәб'е дорәфшан конәм иншааллаһ*.

Тәрчүмәси:

Хәлилуллаһи-әсрәм мән, атам јурдумда Азәрдир,
Чыхам Бабиллә Ширвандан кәрәк чүр'әтлә иншаллаһ.
Әкәрчи ше'рими јыртыб, гәзәблә одда јандырды,
Бу кәвһәрләр сачан тәб'им тикәр гүдрәтлә иншаллаһ.

---

* Фарсчадан ше'рләри Әбүлфәз Һүсејни (Һәсрәт) тәрчүмә етмишдир.

[ХҮМСИ-ШӘРАБЫ СЕЈЈИДӘ САГИ ВЕРИБ ДЕДИ]

Хүмси-шәрабы Сеј̂идә саги вериб деди:
Сабир фәгирдир, јетәр анчаг зәкат она[1].

[ШЕ'Р БИР КӨВҺӘРИ-ЈЕКДАНЕЈИ-ЗИГИЈМӘТДИР]

Ше'р бир көвһәри-јекданеји-зигијмәтдир,
Салмарам вәсфи-друғ илә ону гијмәтдән.
Дејәрәм һәчв, сөзүм доғру, кәламим ширин,
Әһли-зөвгә верәрәм нәш'ә бу хош шәрбәтдән.

[СӘН ПИРИ-ЧӘҺАНДИДӘСӘН, ЕЈ СЕЈЈИДИ-СӘРҚАР]

Сән пири-чәһандидәсән, еј Сејјиди-сәркар,
Мәндән чәк әлин, ејләкилән пир илә рәфтар!
Олмаз сәнә гисмәт дәхи бу дөвләти-дидар,
　　Бундан сора һичримдә чијәрган олачагсан!

Ашиг мәнә бир мән кими зиjба кәрәк олсун,
Маил кулә бир бүлбүли-шејда кәрәк олсун,
Сәндә бу ишә сәбрү шәкиба кәрәк олсун,
　　Амма, билирәм, сәбр еви виран олачагсан!

[САБИРИ-ШЕЈДА КИ, ТӘРКИ-ШӘҺРИ-ШИРВАН ЕЈЛӘДИ]

Сабири-шејда ки, тәрки-шәһри-Ширван ејләди,
Бүлбүлә бәнзәрди ким, мејли-күлүстан ејләди;
Мин үч јүз бирдә һичрәтдән сора мејмун или[1],
Ахири-шәввалдә әзми-Хорасан ејләди...

[ҮЧ ЈҮЗ ОН ДОГГУЗ ИДИ БӘ'Д ҺӘЗАР]

Үч јүз он доггуз иди бә'д һәзар,
Сәнеји-һичрәти-рәсули-кубар;
Маһи-зига'дәнин чәһариндә,
О күнүн нимеји-нәһариндә;
Бир күн иди ки, хосрови-хавәр
Бүрчи-Дәлв ичрә тутмуш иди мәгәрр.
Кәрчи гыш фәсли иди, лејк һәва
Рөвшәнү сәф иди фәрәһ әфза;
Нури-хуршиддән чәһан пүрнур,
Аләм олмушду рәшки-вадији-Тур[1].
Гыш чәфасын көрән көнүлләр шад,
Рәнчи-сәрмадән олдулар азад.
Халг ејмән гәми-бүрудәтдән,
Гәлбләрдә фәрәһ бу һаләтдән.
Һадисати-заманәдән накаһ,
Әсди бир шиддәт илә бади-сијаһ.
Дүшдү бир өзкә һалә бу аләм,
Напәдид олду нәјјири-ә'зәм;
Бәһри-симаб тәк зәминү заман
Чүнбүшә кәлди, гопду бир туфан;
Етди бир нөв' зәлзәлә дили-хак,
Аз галырды ки, синәләр ола чак;
Дәкктүл-әрз заһир олду һаман,
Тармар олду хиттеји-Ширван;
Белә фәрјад чәкди куреји-хак,
Санки торпаға дүшдү нөһ әфлак.
Һамы бу һалә валеһү мәфтун,
Накәһан һадис олду бир јанғын;
Тутду дүнјаны од шәрарәләри,
Јахды дүкканлары, имарәләри.
Нә'реји-түндбад, һиддәти-нар,

Ләрзиши-әрз, сәдмеји-әһчар.
Мачәра гәмли мачәра үстән,
Назил олду бәла бәла үстән.
Аллаһ, аллаһ, нәдир бу туфанлар?!
Аз галыр вәһмдән чыха чанлар.
Олду күја дәмидә нәфхеји-сур[2],
Мачәраји-гијамәт етди зуһур.
Әһли-Ширван һәјиму һејран,
Әһли-мәһшәр тәк олду сәркәрдан;
Гәлбләр долду рө'бү вәһшәтдән,
Гајәти-шиддәти-мәһабәтдән;
Олмады кимсә кимсәдән мүхбир,
Ашикар олду сирри-јөвми-јәфирр;
Һәр кәс өз нәфсини чәкирди кәнар,
Ата өвладдән едирди кәнар.
Галмады бәргәрар бир ханә,
Чүмлә мә'мур олду виранә;
Ани-ваһиддә хиттеји-Ширван
Олду, сәд һејф, хак илә јексан.
Ики миндән зијадә әһли-дијар
Топраг алтында чан вериб начар.
Јер чү арам тапды зәлзәләдән,
Иләлан... о мәрһәләдән[3],—
Аталар јадинә дүшүб өвлад,
Меһри-фәрзәнд илә чәкиб фәрјад;
Аталар фикринә галыб[4] фәрзәнд,
Олду өвчи-сәмајә налә бүләнд.
Хырда әтфал изтираб илә
Атасын ахтарыр шитаб илә;
Гарышыб бир-бирә сәғиру кәбир,
Һамы дилләрдә кәлмеји-тәкбир;
Пири-Кән'ан кими һамы кирјан,
Һәрә бир Јусиф ахтарыр һејран[5];
Тапмајыб гәлби-заринин сәмәрин,
Кимдән алсын чәванинин хәбәрин.
Мүхтәсәр ин ки, олду ахири-руз.
Зүлмәти-шәб едиб зуһуру бүруз;
О кечә бир гәрибә аләм иди:
Шәби-јә'с иди, лејлеји-гәм иди;
Кучәләрдә һамы; нә нару нә нур,
Гарышыб бир-бирә үнасү зүкур.
Һәр тәрәфдә гурулду бир матәм,

Һәр чәмәндә экилди нәхлеји-гәм.
Рәнчи-сәрмаву гүссеји-әмлак,
Һәр дәгигә тәзәлзүл ејләр хак.
Тифлләр шиддәти-бүрудәтдән
Ағлашыр зар-зар вәһшәтдән;
Һәр тәрәф «вај оғул» сәдасиндән,
Гәмли өврәтләрин нәвасиндән —
Ешидәнләр јаныб кәбаб олду,
Дили-сәнки сијаһ аб олду.
Әлгәрәз, сүбһә тәк һамы кирјан,
Та ки, рузи-чәдид олду әјан,
Тазәләнди дүбарә дәрдү әләм,
Долду дүнјаја шивеји-матәм;
Куһкән тәк һамы чәкиб фәрјад,
Санки Ширинин ахтарыр Фәрһад[6].
Алдылар чүмлә әлләрә тишә,
Јох көнүлләрдә өзкә әндишә:
Атадыр, ахтарыр оғул бәдәнин,
Анадыр, сејр едир бала чәмәнин;
Бачылар нә'шин ахтарыр гардаш,
Елајир сәнкү хак ичиндә тәлаш;
Ахтарыр һәр кәс өз өләнләрини,
Чыхарыр руһсиз бәдәнләрини;
Парә-парә о сәрви-зибаләр,
Әзилиб гамәти-диларәләр;
Кул кими чисмләр һамы бируһ,
Әзилиб баш, бәдән олуб мәчруһ.
Мүрдәләр чисми рәһкүзарләрә
Төкүлүб кушәву кәнарләрә;
Кими тәгсил едир оғул бәдәнин,
Кими һазыр едир ана кәфәнин.
Нимчан чисмләр нә һаләтдән,
Кәсрәти-шиддәти-чәраһәтдән,
Сәдмеји-сәнкдән батыбды сәси,
Гүдрәти јох вә лејк вар нәфәси.
Бир нечә нә'шләр олуб мәфгуд,
Һејф ким, һасил олмајыб мәгсуд.
Бипәдәр гызларын нәвасиндән,
«Ша Һүсејн, ва Һүсејн» сәдасиндән,—
Ган олурду көнүл о һаләтдән,
Санки бир ан иди гијамәтдән.
Дүшдү афагә наләву әфган.

Рәһм гыл, еј худаји-көвнү мәкан!
Нә тәаму нә фәршу нә чамә,
Хәлгә дүшвар олуб бу һәнкамә.
Гәһти-нан олду бәдтәрин бәла,
Аллаһ, аллаһ, нәдир бу дәрдә дәва?!

* * *

Мәликов[7], о һәсән бәји-зишан,
О әмини-хәзанеји-еһсан,
Елмү фәһмү кәмалилән мүмтаз,
Синеји-сафи кәнзи-ләʼләи-раз;
Һүнәри фәзлдир, әдәб кари,
Әгли пакизә, һүччәт играри.
Дәхи аличәнаб комитетләр,
О әдаләтмәаб комитетләр,
Һиммәтү мәрһәмәтләри шајан,
Рәһми-бимүнтәһаләри пајан.
Бәрәкаллаһ ки, саф синәләри,
Әлһәг елмү әдәб хәзинәләри;
Шамили-һал олуб ифадәләри,
Мәрһәми-дәрдү дил ирадәләри;
Көрмүшүк лүтфи-бинәһајәләрин,
Еј худа, гыл бүләнд пајәләрин!
Хәлгә чох көрмә бу чәнабләри,
Һифз гыл сән бу мүстәтабләри!
Бизә чох кишвәрү вилајәтләр —
Етдиләр лүтфләр, инајәтләр.
Үмәнаји-әлијјеји-дәвләт,
Рүәсаји-мәзаһибү милләт,
Үләмаји-изами-динпәрвәр,
Фүгәраји-гәјури-һәр кишвәр,
Әһли-Гафгаз көстәриб гејрәт,
Әһли-Русијјә ејләди һиммәт.
Лејк бу Бадикубә әснафи,
Хаһ түччар, хаһ әллафи
Етдиләр мүбтәлаләрин дилшад,
Едә һәг бу бәләдләри абад!
Зәвчеји-хан, о бануји-еʼзаз,
Сакини-кишвәри-Владгафгаз,
Әбр тәк һиммәти төкүб баран,
Сејл тәк гејрәти едиб чәрәјан,

Kaһ чадыр ејләјиб бәрат бизә,
Kaһ пул етди илтифат бизә;
Мәрһәба, гејрәт етди мәрданә
Сакинани-дијари-Ширванә!
Еј худа, лутфини инајәт гыл,
Хани-хүлдашијанә рәһмәт гыл!
Сабира, еј әсири-гејди-бәла!
Ше'рдир кәрчи шивеји-шүәра,
Лејк көфтардән дуади гәрәз,
Ше'рдән ејни мүддәади гәрәз...

[ШҮКР ЛИЛЛАҺ КИ, АФИТАБИ-СҮХӘН]

Шүкр лиллаһ ки, афитаби-сүхән
Шәрги-мә'надән олду чөһрәнүма;

Чыхды бир күн ки, тәл'этиндән едә
Мәшригү мәғриб әһли кәсби-зија;

Олду бир нур сатеү ламе',
Ола рөвшән бу нур илә дүнја.

О ки, дәркаһи-һәггә илләр илә
Кечә-күндүз едәрдик истид'а, —

Әһсәнүлвәчһ илә мүјәссәр олуб,
Шүкр ким, шамил олду лүтфи-худа.

Истичабәт тапыб дуаләримиз,
Шәһри-Тифлисдә олуб бәрпа

Бир гәзетханә ким, ифадәләри
Һәр мүәммаје көстәрир мә'на.

Бир гәзетханә ким, мәталибинә
Һәр мәмаликдә мүштәри пејда,

«Шәрги-Рус»[1] илә интихаб тапыб,
Та верә күн кими чәһанә зија.

«Шәрги-Рус»ун јеканә мүмтази
Бәһри-елмү әдәб Мәһәммәд аға[2];

Мәтләби дилрүба, гәрибүлфәһм,
Сөзләри руһбахшү зөвгәфза.

Кәлиматы мүфиду мүстәһсән,
Һәрәкаты һәмишә сидгү сәфа.

Биз кәрәкдир тәјәммүнән бу күнүн[3]
Мислини илдә ејд едәк ичра.

Вар үмидим ки, әхтәри-игбал
Өвчи-мәгсуддә тута мә'на;

Ола бидар талеи-мәс'уд,
Ача минбә'д дидеји-шәһла;

Ола кәсби-үлумә сә'ји-бәлиғ,
Гыла тәһсили-елм сүбһү мәса.

Инди бир әрдир ки, елм кәрәк!
Долуб алати-елмлән дүнја.

Һансы бир елмдир ки, тәһсили
Бизә үсрү һәрәч олуб, аја?

Меһрибан падшаһи-адилимиз
Едә һәг сәлтәнәтдә ками-рәва;

Һәр мәмаликдә, һәр вилајәтдә
Гајәти-рәһму лүтфдән һәгга;

Дөшәјиб кәсби-елмә бәсти-бәсит
Ушголалар ачыб, гојуб молла

Ки, бизим тәк дәни рәијјәтләр,
Һәрә бир елмдә олаг дана[4].

Аһ ким, хаби-гәфләт илә бизим
Өмри-пүрмајәмиз[5] кечибди фәна.

Долуб елм илә саһәти-аләм,
Бизә јох бәһрә елмдән әсла.

Рәмз һәл-јәстәви мүдәлләлдир,
Бир дејил шәхси-курлән бина.

Кәсби-елмә сәбәб фәраһәмдир,
Сабира, бир зәман ајыл, јатма!

Гыл дуаләр ки, «Шәрги-Рус»музун
Тәл'әтиндән ола[6] чәһан бејза.

МҮСӘЛМАН ВӘ ЕРМӘНИ ВӘТӘНДАШЛАРЫМЫЗА

Әсримиз хаһиш едәркән иттифагү иттиһад,
Ҹүмләмиз әмнијјәт ичрә алмаг[1] истәркән мурад,
Бејнимиздә јох икән бир кунә әсбаби-тәзад,
Бу вәтән өвладинә ариз олуб бүғзү инад,
Мүслиманла ермәниләр бејнинә дүшдү фәсад,
Јохму бир саһибһидајәт, јохму бир әһли-рәшад?!

Еј сүхәнданан, бу күнләр бир һидајәт вәгтидир!
Үлфәтү үнсијјәтә даир хитабәт вәгтидир!

Ики јолдаш, ики гоншу бир вәтәндә һәмдијар,
Әсрләрчә өмр едиб, сүлһ ичрә булмушкән гәрар,
Фитнеји-иблиси-мәл'ун[2] олду накәһ ашикар...
Көр чәһаләтдән нә шәклә дүшдү вәз'и-рузикар!
Гәтлү гарәт бишүмару шәһру гәрјә[3] таримар...
Әл'әман, бу фитнәјә чарә гыл, еј пәрвәрдикар!

Еј сүхәнданан, бу күнләр бир һидајәт вәгтидир!
Үлфәтү үнсијјәтә даир хитабәт вәгтидир!

Фитнәләр ким, фаш олур, билмәм нә һаләтдән төрәр,
Әгл бавәр ејләмәз ким, адәмијјәтдән төрәр,
Мүслимијјәтдән вә јахуд ермәнијјәтдән төрәр,
Шүбһә јохдур, чәһлдән, јаинки гәфләтдән төрәр,
Бу мүсибәтләр бүтүн бүғзү әдавәтдән төрәр,
Бу әдавәт мүтләгә һали-зәлаләтдән төрәр;

Еј сүхәнданан, бу күнләр бир һидајәт вәгтидир!
Үлфәтү үнсијјәтә даир хитабәт вәгтидир!

Һәгги хәлгә билдириб дәф'и-зәлаләт етмәли,
Күн кими табан едиб, пәмали-зүлмәт етмәли,

Набәчә бу ишләрин дәф'индә[4] гејрәт етмәли,
Хатири-мүғбәррдән рәф'и-күдурәт етмәли,
Чарәсази-сүлһ олуб дәф'и-хүсумәт етмәли,
Сабира, бејнәлмиләл тәдбири-үлфәт етмәли!

Еј сүхәнданан, бу күнләр бир һидајәт вәгтидир!
Үлфәтү үнсијјәтә даир хитабәт вәгтидир!

ШИМДИ ФҮРСӘТ[1] ВАР ИКӘН БИР ИШ КӨР ИСТИГБАЛ ҮЧҮН!

Гылма, еј мүн'им, тәчаһүд кәсрәти-әмвал үчүн,
Етмә сәрф өвгатыны чәм'ијјәти-әсгал үчүн,
Душмә исте'чала нәфсин көстәрән амал үчүн,
Кәнди фикриндә чалышмаг анчаг истиглал үчүн!
Кетди әлдән милләтин, фикрин нәдир әмсал үчүн?
Шимди фүрсәт вар икән бир иш көр истигбал үчүн!

Накәһан бәр'әкс олур һалынча[2] тәгдири-гәза,
Һушјар ол, өвдәт етмәз сәркүзәшти-ма-мәза!

Бинәваләр кәрдәниндә фәгрдән зәнчирә бах,
Мүбтәлаләр аһи-чансузиндә мин тә'сирә бах,
Јатма раһәт, милләтиндә налеји-шәбкирә бах,
Дүнки дәрвиши бу күн мүн'им едән тәгдирә бах[3],
Дүнки мүн'им бир кәдә олмуш, көз ач, тофирә бах,
Гыл чәһанә бир нәзәр, мәхруб олан тә'мирә бах,

Пәрнијан наимләри олмуш һәмағуши-түраб,
Ја бәни-адәм ләду лилмөвто вәбну лилхәраб*.

Билмәзәм[4] тәксири-микнәтдән нәләрдир нијјәтин?
Сирри тә'мини-тәәјјүш исә чохдур микнәтин,
Кәр јығыб, һәсрәт гојуб кетмәксә, бошдур зәһмәтин,
Бари, еј гафил, бу күн әлдә вар икән фүрсәтин,
Бир бинаји-хејрә бани ол, учалсын һиммәтин!
Та бу һиммәт сајәсиндә хејрә чатсын милләтин!

Вар икән бу милләти-исламдә мин еһтијач,
Һејф ким, һиммәт едән јохдур ки, гылсын бир
илач...

---

* Тәрчүмәси: һәр бина виран олур, һәр кәс олур, ахыр өлүр.

Ejгизу, ja мә'шәрәл-ислам, гәфләт та бәкеj?
Ejшү ишрәт бәстәриндә истираһәт та бәкеj?
Нөвми-шәтва ичрә мүстәғрәг хударәт та бәкеj?
Аләми-исламдә бунча әталәт та бәкеj?[5]
Бу тәдәнни, бу тәнәззүл, бу кәсаләт та бәкеj?
Кетди иззәт[6], батды милләт[7], фәгрү зилләт та бәкеj?

Jетдиләр сәрмәнзилә әғjар, ja гөвм, әррәһил!
Ejгизу вәстә'чилу, ja әһлә-ислам, әддәхил!*

Фejзи-тәһсилә мәкәр габил деjил өвладымыз?!
Ja мәкәр joх иктисаби-елмә исте'дадымыз?!
Талиби-тәһсил икән күллиjjәтән әфрадымыз —
Һанкы мәктәбдән нә дәрс[8] алсын бу күн әһфадымыз?
Joхму бир зиһиммәт олсун баиси-иршадымыз?
Әлмәдарис, әғнија, сиздәнди истимдадымыз!

Сиздән әлһәг гәлби-милләт, руһи-үммәт шад олур!
Бинәва Сабирләрин анчаг иши фәрјад олур...

---

* Тәрчүмәси: Jатмаjын, бир сә'j един, еj әһли-ислам, әл'-аман!

СӨЗ

Еј сөз, нола дерсәм сәнә хуршиди-сәмават,
Сәндән алыјор нуру зијаји һәмә зәррат.

Бир нури-һәгигәтсән, едиб һәг сәни назил
Ким, бәхш едәсән күлшәни-насутә фүјузат.

Кәһ левһдә мәстур, гәләмдән кәһи чари,
Кәһ әршдә мисбаһ, кәһи фәршдә мишкат.

Субһи-әзәлидән үзүн етдикдә тәчәлли,
Мәһв олду чәһаны бүрүјән дудеји-зүлмат.

Олмуш бүтүн әрбаби-нәзәр ашиги-һүснүн,
Тәнвири-үјун ејләјир әрбаби-кәмалат.

Бир моһибеји-лүтфи-худасән ки, һәгигәт,
Инсанлар едир затын илә фәхру мүбаһат.

Сәркәшләри һәп таәтә мәчбур едијорсан,
Тә'сири-нүфузунла әрир санки чәмадат.

Еј баригеји-фикр, әја ләм'еји-вичдан!
Еј шә'шәеји-гәлб, әја нури-хәјалат!

Нөв'и-бәшәрә тәрбијәбәхш олдуғун үчүн —
Кәр десә сәзадыр сәнә үммүл-әдәбијјат.

Сәнсән фүсәһаји-әрәби ејләдин илзам
Изһар бәлағәтлә, әја нури-һидајат.

Мүмтаз еләдин нөв'и-бәни-адәми әлһәг,
Инсан сәнин илә едиб еһрази-мәгамат.

Вичдану дили-Сабирә нәшр ејлә фүјузин,
Та ким, битә көнлүндә рәјаһини-кәмалат.

[ГӘРИНИ-МӘҒФИРӘТ ГЫЛ, ЈА ИЛАҺИ]

Гәрини-мәғфирәт гыл, ја илаһи,
Мүзәффәрдин[1] вәфалы падшаһи!..

Бу һали-зари-мәһруманәмизлә,
Мәлали-нәфси-мәһмуманәмизлә,
Хүлуси-гәлби-мә'суманәмизлә,

Сана әрз ејләриз биз, ја илаһи,
Гәрини-мәғфирәт гыл, ја илаһи,
Мүзәффәрдин вәфалы падшаһи!..

Худавәнда, кәрима, кирдикара,
Онилә рәһмәтинлә гыл мүдара,
Олуркән фөвт, едиб ислами иһја,

Сәадәт рүтбәсин алды кәмаһи,
Гәрини-мәғфирәт гыл, ја илаһи,
Мүзәффәрдин вәфалы падшаһи!..

Мүгәддәс фикри, пак әгли, зәкаси,
Вәтән өвладынын олду бәгаси,
Вериб Иранә гануни-әсаси,

Бүтүн Иранын олду гибләкаһи;
Гәрини-мәғфирәт гыл, ја илаһи,
Мүзәффәрдин вәфалы падшаһи!..

Һүмаји-руһини хүлдашијан ет,
О зати-әгдәси чәннәтмәкан ет,
Мүбарәк гәбрини рәшки-чинан ет,

Ајырма рəһмəтиндəн сəн бу шаһи,
Гəрини-мəғфирəт гыл, ја илаһи,
Музəффəрдин вəфалы падшаһи!..

Онун гануни-пакин пајидар ет,
Вəлиəһдин мусават ихтијар ет,
Рəијјəтдуст, һурријјəтшуар ет,

Шəрəфлəнсин бу јолда иззу чаһи,
Гəрини-мəғфирəт гыл, ја илаһи,
Музəффəрдин вəфалы падшаһи!..

Шəһи-Иран Мəһəммəд[2] шаһи-ə'зəм,
Узун өмр ејлəсин ол зати-əкрəм,
Ола гануни-əдл илə мунəззəм

Умури-дөвлəти, мулки, сипаһи,
Гəрини-мəғфирəт гыл, ја илаһи,
Музəффəрдин вəфалы падшаһи!..

АБДУЛЛА ЧӨВДӘТИН ӘШ'АРЫНЫ ТӘХМИС

Әчәб, кәшфи-нигаб етмәзми јарым руји-зијбадән,
Зијаләндирмәз афагы фүруғи-аләмарадән?
Нә вагт ол сүбһи-сафым ајрылыр бәс лејли-јәлдадән?
«Јолунда бин һәгигәт вердијим бир шанлы рө'јадән
Галан пишанији-өмрүмдә бир набуд көвкәбдир».

Һүма пәрваз олуб учмагда икән өвчи-ә'ладән,
Алыб сәјјад охун накәһ јыхылдым хакә баладән,
Севинсин, сөјлә, сәјјадым ки, мән көз јумдум әшјадән...
«Тәнәффүрләр, тәрәһһүмләр, тәхәттүрләрлә дүнјадән
Күзарим зәхмдари-васл бир һичри-мукөвкәбдир».

ТӘҺӘССҮР

Истәнилир иттифаг,
Көстәрилир инфираг.

Олсајды сәфа зүмреји-ирфан арасында,
Галсајды вәфадән әсәр ә'јан арасында,
Дурсајды сәдагәт бәј илә хан арасында,
Галмазды кәдәр зәррәчә инсан арасында!

Да'и бә үхуввәт олур икән бизә Гур'ан,
Әмр ејләр икән бирлијә пејғәмбәри-зишан,
Тапмазсан ики мүттәфигүррә'ј мүсәлман
Гафгазда олан бир нечә милјан арасында!

Динмәз әчәба мә'ниј-Гур'ани биләнләр,
Исламы белә тәфригәдә хар көрәнләр,
Аја, охумазлар нә үчүн дини бөләнләр,
(Кану шијәән) рәмзини Гур'ан арасында!

Ахыр бу нә тәфригү тәхәллүфдүр, еј үммәт?!
Әлдән кедијор, динләмәјирсизми бу милләт?!
Та кеј бу тәхәллүф, бу тәфәррүг, бу әдавәт
Бир дин, бир исламү бир иман арасында?!

Вабәстә мүсәлманларадыр гејрәти-ислам,
Етсин дә кәрәк мүслүм олан хидмәти-ислам,
Әфсус ки, биһиммәт олуб милләти-ислам
Дүнјадә олан мүхтәлиф әдјан арасында!

Бир илдир олур зүлмлә тарач мүсәлман,
Әтраф бәләдләрдә галыр ач мүсәлман,
Аја, нә рәвадыр ола мөһтач мүсәлман
Күн ризгинә бир бојлә мүсәлман арасында?!

Исламымызы етмәлијиз бојләми иһја?!
Иманымызы гылмалыјыз бојләми ифа?!
Ислам о дејилми ки, чијәркушеји-Зәһра
Баш верди јолунда сусуз, ал ган арасында!

Биз милләтә лазымми дејил бу тәбәијјәт?
Биз үммәтә вачибми дејил гејрәти-милләт?
Еј вај ки, гејрәт охујур бизләрә лә'нәт,
Миллијјәтә хидмәт едән инсан арасында!